У соціальній державі соціальний захист - це один з найважливіших напрямків діяльності держави. Рівень її цивілізованості та суспільства визначається ставленням до найменш захищених та найбільш вразливих його членів, які потребують соціального захисту, у першу чергу до дітей-інвалідів. Виділення дітей-інвалідів в окрему самостійну групу є життєво необхідним у зв'язку з їх беззахисністю, важкістю соціальної адаптації в суспільстві, що пов'язане з особливими умовами, в яких відбувається формування особистості дітей-інвалідів. Нагляд за динамікою дитячої інвалідності та пошук шляхів впливу на неї, удосконалення чинного законодавства щодо соціального захисту дітей-інвалідів - одне з найважливіших завдань правової держави. Питання соціального захисту дітей з обмеженими фізичними можливостями не втрачає своєї актуальності, незважаючи на те, що цьому питанню постійно приділяється увага як на законодавчому рівні шляхом закріплення прав, пільг та компенсацій дітям-інвалідам, так і на суспільному рівні шляхом передбачення державних гарантій їх економічної та моральної підтримки.

Основними нормативними актами в Україні, якими регулюються питання соціального захисту дітей-інвалідів в частині забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації є Закони України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні", “Про охорону дитинства”,
постанов Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної типової програми реабілітації інвалідів” та “Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації інвалідів, дітей-інвалідів та інших окремих категорій населення, переліку таких засобів”.
Згідно з чинним законодавством діти-інваліди першочергово і безоплатно забезпечуються технічними та іншими засобами реабілітації.
До технічних та інших засобів реабілітації, якими забезпечуються діти-інваліди належать:
протезно-ортопедичні вироби, в тому числі ортопедичне взуття;
спеціальні засоби для самообслуговування та догляду;
засоби для пересування;
допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому;
меблі та оснащення;
спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією.
Діти-інваліди забезпечуються технічними засобами реабілітації без права їх продажу, дарування і передачі протягом строку, на який видається такий засіб.
Медичні показання до забезпечення дітей-інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації визначають лікувально-консультативні комісії (ЛКК) лікувально-профілактичних закладів з оформленням відповідного висновку.
Технічні та інші засоби реабілітації, призначені для безоплатного забезпечення дітей-інвалідів за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються, постачаються і ремонтуються підприємствами, які відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Мінсоцполітики. Перелік цих підприємств щороку визначається Мінсоцполітики.
Облік дітей-інвалідів, які мають право на безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації покладено на місцеві органи соціального захисту населення.
На диспансерному обліку в лікувально-профілактичних закладах області перебуває

понад 3,7 тис. дітей-інвалідів. Але не всі з них потребують забезпечення технічними засобами реабілітації згідно з висновками лікарсько-консультативних комісій.
Всього на обліку в органах соціального захисту населення на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації перебуває 680 дітей-інвалідів.
Згідно з новим порядком забезпечення засобами реабілітації у 2012 році звернулося 217 законних представників дітей-інвалідів на забезпечення засобами реабілітації, яким видано управліннями із залишків минулих років 119 одиниць, підприємствами - 160 одиниць протезно-ортопедичних виробів та 42 одиниці інших засобів реабілітації.
Потреба на 2013 рік складає 238 одиниць засобів реабілітації. За зверненням законного представника дитини-інваліда, органи соціального захисту населення здійснюють замовлення на забезпечення дітей-інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації.
З метою реалізації Законів України "Про реабілітацію інвалідів в Україні", "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" та інших нормативно-правових актів, а також удосконалення механізму взаємодії органів системи Мінсоцполітики щодо працевлаштування інвалідів постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 року № 80 затверджено Порядок надання інвалідам та дітям-інвалідам реабілітаційних послуг.

Послуги, спрямовані на відновлення оптимального фізично-інтелектуального, психічного і соціального рівня життєдіяльності особи з метою сприяння її інтеграції в суспільство – це і є реабілітаційні послуги.
Такі послуги надаються дитині-інваліду відповідно до індивідуальної програми реабілітації, яка складається лікувально-консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу.
Індивідуальна програма реабілітації інваліда - це комплекс оптимальних видів, форм, обсягів, строків реабілітаційних заходів з визначенням порядку, місця їх проведення, спрямованих на відновлення та компенсацію порушених або втрачених функцій організму і здібностей інваліда та дитини-інваліда. Але індивідуальна програма реабілітації носить рекомендаційний характер.
Надання реабілітаційних послуг дитині-інваліду може здійснюватись у реабілітаційній установі будь-якої форми власності, що має ліцензію на надання таких послуг, незалежно від місця проживання інваліда, за власним вибором законного представника дитини-інваліда.
Послуги, які передбачені Державною типовою програмою реабілітації інвалідів, надаються дитині-інваліду безоплатно чи на пільгових умовах у межах суми, передбаченої на зазначену мету.
Сьогодні в Україні діє розгалужена система реабілітаційних установ. За своїм спрямуванням такі установи є медико-соціальні, професійно-трудові, фізкультурно-спортивні, але такий поділ є відносним, оскільки більшість установ надають комплекс реабілітаційних послуг різного спрямування.
Станом на 01 січня 2013 року в Україні налічується 406 реабілітаційних установ різного підпорядкування, в тому числі 210 в системі Міністерства соціальної політики України.
З метою надання дітям-інвалідам реабілітаційних послуг в системі Мінсоцполітики протягом 2011-2012 років та І кварталу 2013 року було направлено 27 особових справ дітей-інвалідів до Миколаївського державного комплексу соціальної реабілітації дітей-інвалідів та 2 справи до Вінницького обласного центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів “Промінь”.

З метою надання дітям-інвалідам реабілітаційних послуг в м. Кіровограді був створений комунальний заклад «Центр соціальної реабілітації (денного перебування) дітей-інвалідів Кіровської районної у м.Кіровограді ради», який розпочав свою роботу з 24 лютого 2012 року.
Центр надає реабілітаційні послуги з соціальної, психологічної, педагогічної, професійної реабілітації та медичний супровід.
Тривалість реабілітаційних програм складає 6 місяців.
Центр розрахований на одночасне перебування 50 дітей-інвалідів. На сьогодні Центр відвідує 33 дитини-інваліда. У закладі працюють вчитель-реабілітолог, асистент вчителя-реабілітолога, практичний психолог, логопед, музичний керівник, лікар-педіатр, сестра медична з масажу та інші працівники.
Вікова категорія дітей-інвалідів на яку розрахований Центр від 3 до 18 років, з вадами зору та слуху, опорно-рухового апарату, ураження центральної нервової системи, затримки розумового, психічного та мовного розвитку, змішані вади.
Форма реабілітаційного обслуговування – амбулаторна, консультативна та соціальний патронат.
Велика увага приділяється психологічному аспекту. За поточний період практичним психологом проведені психологічні обстеження дітей, які відвідують Центр. Важливою складовою Центру є організація роботи з батьками. Адже провідною формою роботи є тандем "фахівець - дитина - сім'я". Працює клуб батьків дітей з особливими потребами – «Ми разом!», який систематично проводить заняття, круглі столи, інформаційні години для батьків.
У Центрі організований «навчальний сніданок», метою якого є створення реального навчального простору, у якому дитина має навчитися навичкам прийняття їжі, правил поводження за столом, навичкам особистої гігієни тощо.
На даний час у Центрі завершуються ремонтні роботи на другому поверсі. У 2012 році були виділені кошти з міського бюджету на проведення капітального ремонту даху, опалювальної системи, групових приміщень, санвузлів, зроблена огорожа на загальну суму майже 970 тис. грн. Також у 2012 році матеріально-технічна база закладу була зміцнена на суму 100,5 тис. грн.: із них 30 тис. грн. за рахунок благодійної допомоги, понад 14 тис. грн. – за рахунок обласного відділення Фонду соціального захисту інвалідів.
Фондом соціального захисту інвалідів вирішується питання щодо придбання у 2013 році реабілітаційного обладнання для Центру на суму 160 тис.грн.
Проблемним питанням у діяльності Центру є створення відділення денного перебування, на чому наполегливо наполягають батьки дітей-інвалідів.
Рішенням Кіровської районної у м. Кіровограді ради № 153 від 11 грудня 2012 року було внесено зміни до Положення про Центр реабілітації, згідно з якими у структуру Центру додатково введено відділення денного перебування.
Однак, затвердженим кошторисом видатків на 2013 рік на утримання Центру реабілітації передбачено 616,6 тис.грн., при цьому кошти на роботу відділення денного перебування у ньому не передбачені.
Для повноцінної роботи відділення денного перебування Центру необхідна організація харчування дітей-інвалідів, які перебуватимуть у цьому відділені. У приміщенні Центру відсутній харчоблок. Постачання готових страв з кухонь інших навчальних закладів можливе.

Зокрема згідно з висновком Кіровоградського міжрайонного управління Держсанепідслужби у Кіровоградській області від 18 березня 2013 року така можливість приготування гарячої їжі існує у кухні школи № 9. Але для забезпечення доставки готових страв потрібен спеціально обладнаний автомобіль, якого у Центрі немає.
В системі соціального захисту населення області функціонує два дитячих будинки-інтернати для розумово відсталих дітей: Новомиргородський II профілю на 150 ліжко-місць та Знам'янський III-IV профілю на 125 ліжко-місць.
Існуюча ліжкова мережа вказаних закладів дозволяє задовольнити потребу у влаштуванні всіх дітей-інвалідів до інтернатних установ області згідно з висновком психолого-медико-педагогічної консультації.
Станом на 01 березня 2013 року у зазначених закладах на повному державному утриманні перебуває 272 дитини, з яких: 6 - дітей-сиріт, 60 дітей, позбавлених батьківського піклування.
Вихованці Знам'янського дитячого будинку-інтернату III-IV профілю та Новомиргородського дитячого будинку-інтернату II профілю - це діти з глибокою розумовою відсталістю та фізичними вадами, деякі не можуть самостійно пересуватись та самообслуговуватись. Кожна дитина відзначається ослабленим психічним та фізичним здоров'ям.
Вся реабілітаційна робота в будинках-інтернатах будується з урахуванням психофізичних вад та індивідуальних особливостей вихованців.
Основний напрямок роботи – це максимальна корекція психофізичних вад, соціально-побутова адаптація дітей-інвалідів в умовах дитячого будинку-інтернату, спрямована на відновлення соціального статусу вихованців.
Оздоровлення вихованців Новомиргородського дитячого будинку-інтернату II профілю здійснюється відповідно до обласної програми оздоровлення і відпочинку дітей, молоді та сімей з дітьми Кіровоградської області на 2007-2013 роки, якою на 2013 рік передбачено кошти у сумі 81 тис. грн.
Згідно з чинним законодавством України право на безкоштовне санаторно-курортне лікування та оздоровлення в області мають 1999 дітей, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи, у тому числі:
- діти-інваліди, захворювання яких пов'язане з наслідками Чорнобильської катастрофи - 10 осіб;
- діти-інваліди загального захворювання – 30 осіб;
- діти-сироти – 17 осіб;
- діти-напівсироти – 118 осіб.

На санаторно-курортне лікування та оздоровлення дітей, які потерпіли внаслідок Чорнобильської катастрофи, протягом 2012 року до області надійшло 107 путівок на суму 538,8 тис. грн., що складає 40,7% від необхідної кількості путівок, з них: 75 путівок для дітей в організованих групах та 32 путівки для дитини у супроводі одного із батьків.
У 2013 році на виплату державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам" передбачено кошти субвенції з державного бюджету у сумі 120,6 млн.грн., що на 21,9 % більше, ніж у 2012 році (98,9 млн.грн.).
За рахунок субвенції з державного бюджету державну допомогу отримують 8,9 тис. інвалідів з дитинства та дітей-інвалідів, у тому числі:

1334 інваліда I групи;
1873 інваліда II групи;
2340 інваліда III групи.
Державну допомогу дітям-інвалідам призначено 3357 особам, у тому числі:
на дітей до 6 років – 798 особам
від 6 до 18 років – 2559 особам.
Із них надбавку на догляд за дітьми-інвалідами одержує 2408 осіб, у тому числі:
на дітей до 6 років – 617 осіб
від 6 до 18 років – 1791 особа.
Протягом січня-лютого 2013 року державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам виплачено на 19,2 млн. грн.
Державна допомога фінансується вчасно, виплата проводиться місяць в місяць, заборгованість відсутня.
Середній розмір виплати державної допомоги складає 1 074,9 грн.
Крім того майже 20 % інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, призначено одночасно і державну соціальну допомогу і пенсію по втраті годувальника.
У зв'язку з тим, що соціальні пенсії Пенсійним фондом не призначаються інвалідам, які не мають достатнього страхового стажу для призначення пенсії, в управліннях соціального захисту населення призначається державна допомога відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам".
У поточному році таку допомогу отримали 1364 особи на суму 2,6 млн. грн.
Середній розмір державної допомоги становить 894 грн.
У зв'язку з впровадженням нових соціальних ініціатив Президента України у 2013 році передбачається збільшення надбавки на догляд за дітьми-інвалідами з найтяжчим ступенем функціональних обмежень на 25% або майже на 300 грн.
Таким чином, департаментом соціального захисту населення облдержадміністрації вживаються усі передбачені чинним законодавством та у межах наявного фінансування заходи щодо реалізації державної політики у сфері соціального захисту дітей-інвалідів, їх максимальної соціалізації.